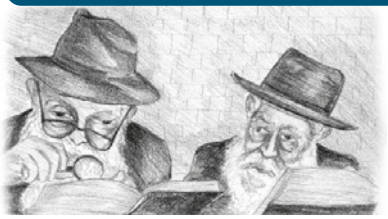
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסוד שיח



בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת ניצבים וילך ■ כ' אלול ה'תשפ"ג ■ 06.09.2023 ■ גליון מס' 751

כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
הרבי מלובביץ'.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

שו"ת קיץ
יו"ט שחל בשבת קודש
שאלות ותשובות
המשך בעמ' 2

כמהפכת סדם
כאשר משה רבינו מסכם את דברי התוכחה שנאמרו לישראל, הוא...
המשך בעמ' 3

סיפור לשבת
לכף זכות לכף זכות
כך כתב אלי פלוני נכבד: בתקופה האחרונה קרה והדפסתי מודעה...
המשך בעמ' 4

שביבים
■ שבע מאות ושלושים חסדים
■ לעולם לא מאוחר מדי!
■ בעל כרחיה דאדון
המשך בעמ' 5

בביאור חלקי מצוות התשובה
"ושבת עד ה"א ושמעת בקולו... ומל ה"א את לבבך ואת לבב זרעך... ואתה...
המשך בעמ' 7

"את הישיבה מנהלים ראש הישיבה והרמי"ם"
מספר הרב אמנון שוגרמן, ראש ישיבת ההסדר חיספין שברמת הגולן...
המשך בעמ' 7

ושבת עד ה' אלקיך

/ הרב יעקב הלוי פילבר

בספרו סיפורי חסידים [מועדים עמ' 43] כותב הרב זוין: "בשבת שובה אמר המגיד ממזריטש 'תורה' על הפסוק: 'ושבת עד ה' אלקיך'. בדבריו ביאר המגיד כי עבודת התשובה צריכה להיות עד אשר שם הוי' שהוא למעלה מהעולמות, יהיה אלוקיך, שא־להים (86) בגימטריא הוא "הטבע" (86). כל החבריא קדישא היו בהתעוררות גדולה מתורה זו, והצדיק ר' זושא מאניפולי שהיה באותו מעמד אמר: איני יכול להגיע למעלת תשובה זו שאמר רבנו, ועל כן אחלק את התשובה לחלקים, כי תשובה היא ראשי תיבות: תמים תהיה עם ה' אלקיך, שויתי ה' לנגדי תמיד, ואהבת לרעך כמוך, בכל דרכיך דעהו, הצנע לכת עם ה' אלקיך".

לכאורה יש כאן שתי תפיסות בעניין התשובה: המגיד ממזריטש רואה את התשובה כנפרסת על עולם ומלואו, "התשובה שקדמה לעולם" [פסחים נד א] היא פועלת עד שלא נברא העולם ומשנברא העולם, היא מתייחסת לא רק לחטאו האישי של האדם הבאה מבחירתו החופשית, אלא באה גם לתקן את נפילת העולם בעת הבריאה ואת נפילת האנושות בחטא אדם הראשון. כך שכל תינוק הבא לאויר העולם, עוד קודם שחטא חטא כל שהוא, כבר נמצא בתוך שני מעגלי נפילה: נפילת העולם בעת הבריאה, ונפילת האנושות בחטא אדם הראשון, ואם לכשיגדל ויחטא בבחירתו החופשית, אז יפיל עצמו למעגל השלישי של הנפילה. ועל התשובה של שלושת הנפילות הללו דיבר המגיד בדרשתו, וזאת כוונת המגיד: "ושבת" - תשובתך צריכה להיות - "עד ה' אלקיך" - עד שהמקור האלקי (הויה) וההתגלות (אלוקיך) יתאחדו, ככתוב: "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד". רבי זושא לא בא לחלוק על רבו המגיד, הוא מודה שהתשובה בשלמותה היא תשובת ההויה כולה, והיא התשובה שתתגלה באחרית הימים כשהארץ תמלא דעה את ה' כמים לים מכסים, לכשידע כל פעול כי ה' פעלו. אבל לגביו רעיון זה הוא נשגב, שכדי להגיע לרום פסגתו של התשובה צריכים להתחיל להעפיל אליו משלביו הארציים, במובן זה יש לראות את התשובה כסולם מוצב ארצה שראשו מגיע השמימה, והשלבים הארציים של הסולם הם הפסוקים שהביא ר' זושא.

מהו המיוחד בחמשת הדוגמאות שמהם בונה רבי זושא את תשתית התשובה? מלבד היותן מצוות כלליות הכוללות את התורה כולה, יש בהן יחוד נוסף שבקיימו אותן מבטל האדם את ישותו העצמית: כשהאדם תמים עם ה', כל פעולותיו אינן אלא בשביל הקב"ה מבלי להפיק לעצמו תועלת או לקדם אינטרס אישי או משפחתי. כמו כן אדם המשווה לנגדו תמיד את ה', גם הוא אינו מביט על תועלתו שלו, לדוגמא: אם יש לו ישיבה ולידו ישיבות נוספות, אחת היא לו אם תלמידים לומדים תורה אצלו או במקום תורה אחר [כמו שנהג מו"ר הרב נריה בהקימו ישיבות רבות למרות שהייתה לו ישיבה שלו, והישיבות הנוספות עלולות לפגוע בישיבתו, כפי שאכן אירע] העיקר ששם שמים יתפרסם בעולם. וכך האוהב את רעהו כמוהו אחת היא לו אם הטובה נמצאת אצלו או אצל חברו, או כאשר האדם יודע את ה' בכל דרכיו, או כשהוא מצניע לכת עם אלוקיו, בכל המקרים האלו האדם מבטל עצמו מפני בורא עולם מבלי להבליט את עצמו או מבקש שההצלחה, העוצמה והכבוד יהיו רק אצלו, אחת היא לו שהעיקר ששם שמים יתקדש, אם ממנו או מכל אדם זולתו. וכך רואה גם רבי זושא את הבסיס של תשתית התשובה, שכאשר החברה האנושית תגיע אליה, אז תוכשר להתרומם ולהעפיל אל פסגת התשובה, ואז יתקיים בנו גם: "ושבת עד ה' אלקיך", כדברי המגיד.

מהי ה"תשובה" שאליה התכוון המגיד? כוונת המגיד היא שמהמדרשים מבואר שלא זו בלבד ש"התורה קדמה לעולם", אלא שהתורה היא תכנית העולם כמאמרם: "הסתכל הקב"ה בתורה וברא את העולם", ברם ממדרשים אחרים אנו רואים שקיים פער בין תכנית הבריאה במחשבה הבראשית להגשמתה בעת הבריאה, כמו הדרשה שמביא רש"י [בראשית א א]: "בתחילה עלה במחשבה לבראתו במדת הדין

ראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת רחמים ושיתפה למדת הדין". או הדרשה המדייקת מכתובי התורה שמתחילה נאמר: "עץ פרי עושה פרי" שיהא טעם העץ כטעם פריו, והיא לא עשתה כן אלא "עץ עושה פרי" שהטעם קיים רק בפרי ולא בעץ. והפער הזה הוא כתוצאה מהירידה שהתחוללה בעת הבריאה, את הירידה הזו מתאר הרמח"ל בספרו "קל"ח פתחי חכמה" [קלח קל"א]: "העולמות נבראו בדרך שיוכלו לעלות ממדרגתם, כי לכך ירדו בזמן השבירה כדי שיעלו מעט מעט עד שיחזור הכל למדרגה השלימה כקודם השבירה". אבל על עצם הירידה יש לשאול: הרי הקב"ה הוא כל יכול, מדוע לא ברא את העולם מלכתחילה מושלם והיה חוסך ממנו את הנפילה? התשובה היא: שהבריאה נבראה חסרה כדי שלאדם יהיה מה להשלים, ככתוב: "אשר ברא אלקים לעשות". נוסף לירידת העולם בעת הבריאה אנו מבחינים בירידה נוספת כתוצאה מחטאו של אדם הראשון, וגם ירידה זו סופה להיתקן כמו שכתב הרמח"ל בספרו "דעת תבונות" על חטא אדם הראשון: "והרי לנו בכאן שלושה חילוקים למציאותו של האדם: אחד - מציאותו קודם החטא. שני - מציאותו אחר החטא. שלישי - מציאותו מה שהיה יכול להיות אילו לא חטא, והוא המציאות לעתיד לבא". ועל שתי הנפילות הללו דיבר "המגיד" בשיחתו, שהתשובה אינה רק תיקון החטאים הפרטיים של האדם בבחירתו החופשית אלא התהליך המלא של התשובה היא השבתו של העולם לתכנית המקורית שלו.

רבי זושא לא בא לחלוק על רבו המגיד הוא מודה שהתשובה בשלמותה היא תשובת ההויה כולה, התשובה שתתגלה באחרית הימים כשהארץ תמלא דעה את ה' כמים לים מכסים, לכשידע כל פעול כי ה' פעלו. אבל לגביו רעיון זה הוא נשגב, שכדי להגיע לרום פסגתו צריכים להתחיל להעפיל אליו משלביו הארציים, במובן זה יש לראות את התשובה כסולם מוצב ארצה שראשו מגיע השמימה, והתשתית הארצית שלה הם הפסוקים שהביא ר' זושא. רבי זושא לא בא לחלוק על "המגיד", אלא הוא בא לומר לכל החבריא, שהתשובה הגדולה הזו שעליה דיבר המגיד אינה בשלב הזה בת השגה לגבינו, אלא אם כן נקדים לה את התשובה מהחטאים של המציאות שלנו, שחמשת הכללים של התשובה הארצית היא הבסיס לסולם שבסוף התהליך שלו ראשו יגיע השמימה. ואז יתקיים בנו "ושבת עד ה' אלוקיך".

שו"ת קיץ
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

יו"ט שחל בשבת קודש

לקראת חגי תשרי תשפ"ד שהחגים שבו חלים בשבת קודש,
להלן שני שותי"ם קצרים השייכים ליום טוב שחל בשבת קודש.

שאלה: הרמ"א בסימן רע"ד פוסק שבליל שבת יש לבצוע על החלה התחתונה, אבל בליל יום טוב יש לבצוע על החלה העליונה.

מה הדין לשיטת הרמ"א בליל שבת שהוא גם ליל יום טוב? יש לבצוע את החלה העליונה או את החלה התחתונה? (ונוגע גם לליל א' של ראש השנה, גם לליל יום טוב ראשון של חג הסוכות, וגם לליל שמיני עצרת שכולם חלים השנה בשבת קודש).

תשובה: הרמ"א כתב שם שהטעם לשינוי בין שבת ליום טוב הוא על דרך הקבלה, ועיין בספר 'מכתב מאליהו' חלק ה' עמוד 429 שמסביר שבליל שבת - השבת היא בבחינת 'נקבה' (וכפי שאומרים 'בואי כלה') ואנו צריכים להשפיע לה קדושה, ולכן יש לבצוע על החלה התחתונה (ובשבת בבוקר היוצרות מתהפכות ויש לבצוע על החלה העליונה).

אבל יום טוב הוא לא בבחינת 'נקבה' ולכן גם בליל יום טוב יש לבצוע על העליונה.

ומעתה אכן יש להסתפק מה הדין ביום טוב שחל בשבת, ומאחר והטעם הוא על פי הקבלה יש רשות בידינו לפסוק שאלה זו גם על פי הקבלה, ובספר פסקי תשובות סימן רע"ד הערה 25 הביא משו"ת משנת יוסף שבמקרה כזה יש לבצוע על העליונה, כי סעודת שבת רגילה היא בבחינת 'חקל תפוחין קדישין', אבל כאשר יום טוב חל בשבת, השבת מוותרת ליום טוב (וכמו שאנו מתפללים תפילות יום טוב ומזכירים את השבת, ולא להיפך) והסעודה היא בבחינת קוב"ה ושכינתיה.

שאלה: האם שרים בליל יום טוב שחל בשבת 'שלום עליכם' כאשר חוזרים מבית הכנסת?

תשובה: יש בדבר זה שינויי מנהגים, ושורש העניין הוא שיש באמת שכותבים שלא לשיר 'שלום עליכם' בליל יום טוב שחל בשבת, וכמו שמקצרים בקבלת שבת בבית הכנסת, והטעם לשניהם שווה, שמאחר ולא תיקנו סדר 'קבלת יום טוב' (ולפי חכמי האמת אין צורך בקבלת יום טוב, וכבר נרמז זה בהלכה של אתמול) אם נערוך סדר קבלת שבת ולא נתייחס כלל ליום טוב, יש בזה ביוש וזלזול ליום טוב.

ומאותו טעם יש נוהגים גם לא לשיר זמירות שבת כלל ביום טוב שחל בשבת (חוץ 'מאשת חיל' שאינו זמר לשבת על פי הפשט).

וביום טוב של ראש השנה שחל בשבת יש שכתבו טעם נוסף והוא משום שביום זה שספרי חיים וספרי מתים פתוחים וצריך להיות ירא וחרד מאימת הדין.

ולמעשה יש בזה שינויי מנהגים, יש שמזמרים כרגיל, ויש שלא מזמרים, ויש שמזמרים עם שינויים (ואומרים כל בית ב'שלום עליכם' רק פעם אחת, וכן שרים יותר בלחש וכדומה) וכל הלבבות דורש ה'.

כמהפכת סְדֹם

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה

כאשר משה רבינו מסכם את דברי התוכחה שנאמרו לישראל, הוא מדבר עמם בדרך של ניחומים. וכל זאת בכדי שיוכלו לעמוד בעתיד, מול כל הדברים הקשים - ולהישאר כנצבים ועומדים. בדיוק כשם שעשו האבות כסימן לבנים - הן בימי אברהם ויעקב, והן בדור המדבר.

בימי אברהם היה זה במעמד ברית בין הבתרים, כשנגלה לעיניו במחזה - כל צרותיהם של ישראל, עד לסוף ארבע המלכויות והגלויות שיעברו[1]. ואח"כ ראה זאת גם יעקב, בחלום על המלאכים העולים ויורדים בסולם. כששני האבות פחדו מהמראות שנגלו לעיניהם, ובקשו לדעת האם יש תקומה לאחר כל זאת.

אברהם ביקש לדעת 'במה אדע כי אירשנה' - באיזו זכות תעלה ביד בניו, היכולת להחזיק בארץ המובטחת[2]. ויעקב נתיירא לעלות בעצמו על הסולם, שלא ייפול - כדרך שראה שיקרה, עם כל המלכויות שיעלו שם[3].

ובכדי לחזק את האבות, ניצב עליהם הקב"ה - והם נעשו בכך כמרכבה לשכינה[4]. אצל אברהם זה נעשה לאחר שנימול, ולקראת הבשורה על הפיכת סדום ולידת יצחק. שכולם ניתנו לו באותו המעמד, בו המלאכים שלוחי הקב"ה - נצבים עליו לרפותו. ובכך מראים גם רמז לבנים, שיציב אותם הקב"ה ויעמידם[5] - לאחר שיבואו בדברי הברית של הקללות[6]. ואילו אצל יעקב הקב"ה ניצב עליו לשמרו[7], טרם ישן וחלם על הסולם - ובו המלאכים העולים והיורדים.

ולכן גם בני דור הבנים, ששומעים ממשה תשעים ושמונה קללות - צריכים חיזוק ועמידה, שתאפשר להם לעבור את הכל ולהישאר שלמים. ולכן מציב אותם משה ומעמידם, כמבקש להראות להם כדרך שנגלה לאבות - מהו סוד עמידת ישראל מול ה'.

והדוגמא שמשה בוחר להביא לישראל - היא הפיכת סדום ועמורה. וכיצד דווקא ממקום השפל הזה של האנושות, שהביאה את מטבע הלשון לגנאי - 'מידת סדום'. יוצא לבסוף מלך המשיח מתוך ההפיכה, וגואל את העולם כולו[8]. מתוך תפילתו של אברהם אבינו על 'צדיקי' העיר ההיא - שהוציאה לבסוף מתוכה, את דוד המלך והמשיח שמבניו.

וכבר זכה לכך יוסף בנו של יעקב, כשמתוך מכירתו - קמה אלומתו וגם ניצבה, כשבאו אליו אחיו והשתחוו בפניו. והוא אף ידע לנחם את אחיו, שדווקא הירידה היא זו שהביאה את העלייה לה זכה. כשהסביר להם שה' הוא זה ששלחו הנה[9], להחיות עם רב[10].

וכך גם הקללות מעמידות את ישראל, בצירוף אחר צירוף[11] - עד להסרת כל השיגים מתוכנו. ואו אז גם הפחותים שבעם[12] הריקים מכל טובה, יתנו פירות[13] ויימלאו במצוות כרימון[14].

ובימי הרחמים שבראש השנה, אנו לוקחים את הרימון - כסימן לכל בית ישראל. כיצד תוכנו מלא בכל טוב, ואילו הקליפות מוסרות ונזרקות החוצה. כדרך שעשה רבי מאיר, עם אלישע בן אבויה רבו. כשלא וויתר עליו ועל תורתו, ולבסוף אף הסכימה עמו השכינה על כך[15].

וכל זאת בא לישראל בחודש השביעי - הוא חודש תשרי, אז נידונים כל באי עולם מול הקב"ה[16]. כשכולם נותנים את הדין על מה שרדפו אחר ישראל, ואילו ישראל מתנקים מכל עוון, אשמה ורשע[17] - ועומדים למשפט, לחיות בדין. כשאבינו מלכנו, הקב"ה - מטהרנו בכל מיני טהרה, ואוהבנו כאב את בנו[18].

ומתוך כל צירופי הזמן והמקום שעברו על עמנו בכל הדורות, נזכה להשלמת גאולתנו ופדות נפשנו - כש'**ת**הא **ש**נת **פד**יה', בשנה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה.

1 - **והנה אימה חשכה גדולה נופלת** דרשו בו רמז לשעבוד ארבע גליות כי מצא הנביא בנפשו אימה ואחר כך בא בחשכה ואחר כך גדלה החשכה ואחר כך הרגיש כאלו היא נופלת עליו כמשא כבד תכבד ממנו אמרו (ב"ר מד יז) אימה זו בבל חשכה זו מדי שהחשיכה עיניהם של ישראל בצום ובתענית גדולה זו מלכות אנטיוכס נופלת עליו זו אדום והיה הענין הזה לאברהם כי כשהקב"ה כרת עמו ברית לתת הארץ לזרעו לאחזת עולם אמר לו כמשייר במתנתו שארבע גליות ישתעבדו בבניו וימשלו בארצם וזה בעל מנת אם יחטאו לפניו ואחרי כן הודיעו בבאור גלות אחרת שיגלו תחלה שהוא גלות מצרים שכבר נענש בו כאשר פירשתי (לעיל יב י) - רמב"ן בראשית טו, יב

2 - **במה אדע** כי אולי יחטאו הבנים ולא יזכו לירש - ספורנו בראשית טו, ח

3 - ר' נחמן פתח (ירמיה ל, י) 'ואתה אל תירא עבדי יעקב' מדבר ביעקב דכתיב (בראשית כח, יב) 'ויחלום והנה סולם מוצב ארצה' אמר ר' שמואל בר נחמן אלו שרי אומות העולם, דאמר ר' שמואל בר נחמן מלמד שהראה הקב"ה ליעקב אבינו שָׂרַהּ של בבל עולה שבעים עווקים ושל מדי נ"ב ושל יון ק"פ ושל אדום עולה ולא יודע כמה. באותה שעה נתיירא יעקב אבינו אמר אפשר שאין לזה ירידה, אמר לו הקדוש ברוך הוא 'ואתה אל תירא עבדי יעקב', אפילו הוא עולה ויושב אצלי משם אני מורידו. הדא הוא דכתיב (עובדיה א, ד) 'אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך'. אמר רבי ברכיה ור' חלבו ור' שמעון בן יוחאי בשם ר' מאיר מלמד שהראה הקב"ה ליעקב שרה של בבל עולה ויורד ור' חלבו ור' שמעון בן יוחאי בשם ר' מאיר מלמד שהראה הקב"ה ליעקב שרה של בבל עולה ויורד של מדי עולה ויורד ושל יון עולה ויורד ושל אדום עולה ויורד אמר הקדוש ברוך הוא ליעקב אף אתה עולה, **באותה שעה נתיירא יעקב אבינו ואמר שמא ח"ו כשם שלאלו ירידה אף לי כן** אמר לו הקב"ה 'ואתה אל תירא', אם אתה עולה אין לך ירידה עולמית, לא האמין ולא עלה. א"ר ברכיה ור' חלבו בשם רשב"י ר' מאיר היה דורש (תהלים עח, לב) 'בכל זאת חטאו (לו) [עוד] ולא האמינו בנפלאותיו', זה אבינו יעקב שלא האמין ולא עלה. אמר לו הקדוש ברוך הוא אלו האמנת ועלית עוד לא ירדת, ועכשיו שלא האמנת ולא עלית עתידין בניך שיהו משתעבדין בד' מלכיות בעולם הזה בסיס ובארנוניות ובזימיות ובגלגליות. באותה שעה נתיירא יעקב, אמר לפני הקב"ה רבש"ע יכול לעולם. אמר לו 'ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק' כמה דאמר (ישעיה לט, ג) 'מארץ רחוקה באו אלי מבבל' - ויקרא רבה כט, ב

4 - **והנה ה' נצב עליו** ע"ד הפשט על הסולם, ועל דרך הקבלה עליו על יעקב, והמשילו הכתוב לכרוב שכתוב בו (תהלים, יח) 'וירכב על כרוב ויעוף', כי האבות הם הם המרכבה כדוגמת כרובים של מעלה - רבינו בחיי בראשית כח, יג

5 - **ישב** (ב"ר) ישב כתיב בקש לעמוד אמר לו הקב"ה שב ואני אעמוד - רש"י בראשית יח, א

6 - ומ"א למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתים חוץ ממ"ט שבת"כ הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כלייה והרי אתם קיימים לפניו - רש"י דברים כט, יב

7 - **נצב עליו** לשמרו - רש"י בראשית כח, יג

8 - אמר רבי יצחק (תהלים, פט) 'מצאתי דוד עבדי' היכן מצאתיו, בסדום - בראשית רבה מא, ד

9 - ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה כי האלהים וישימני לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו ומשל בכל ארץ מצרים - בראשית מה, ח

10 - ואתם חשבתם עלי רעה אלהים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחית עם רב - שם נ, כ

11 - אמר רבי זירא אמר רבי ירמיה בר אבא, דור שבן דוד בא קטיגוריא בתלמידי חכמים. כי אמריתה קמיה דשמואל אמר, צירוף אחר צירוף שנאמר (ישעיהו ו, יג) 'ועוד בה עשיריה ושבה והיתה לבער' - כתובות, קיב:

12 - והאריך בסדר מעמדם, ללמוד דרך ארץ שכן נכון גם לדורות ביום שיתקבצו כל הלאום - מלבי"ם דברים כט, י

13 - אמר רב חייא בר אשי אמר רב עתידין כל אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות שנאמר (יואל ב, כב) 'כי עץ נשא פריו תאנה וגפן נתנו חילם' - שם

14 - הרואה רמונים בחלום, זוטרי פרי עסקיה כרמונא רברבי רבי עסקיה כרמונא. פלגי אם ת"ח הוא יצפה לתורה שנאמר (שיר השירים ח, ב) 'אשקך מיין הרקח מעסיס רמני', ואם ע"ה הוא יצפה למצות שנאמר (שיר השירים ד, ג) 'כפלח הרמון רקתך' מאי רקתך **אפילו ריקנין שבך מלאים מצוות כרמון** - ברכות, נז.

15 - אשכחיה רבה בר שילא לאליהו, אמר לו מאי קא עביד הקב"ה. אמר לו קאמר שמעתא מפומייהו דכולהו רבנן ומפומיה דר"מ לא קאמר, א"ל אמאי משום דקא גמר שמעתא מפומיה דאחר. א"ל אמאי ר"מ 'רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק', א"ל **השתא קאמר** מאיר בני אומר בזמן שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי אם כך הקב"ה מצטער על דמן של רשעים ק"ו על דמן של צדיקים שנשפך. **השתא קאמר** עכשיו שמע לקולך ואמר שמועה מפיו - חגיגה, טו: וברש"י שם

16 - דבר אחר אמרו לצדיק הקב"ה שהוא טוב. את מוצא בראש השנה הכל עומדין בדין לפני הקב"ה, וכל אומה ואומה אומרים אנו נצחנו בדין. ובא יום הכפורים ומזכה את ישראל וסולח לעונותיהם שנאמר (ויקרא טז ל) 'כי ביום הזה יכפר עליכם'. ועדיין אין אנו יודעין מי זכה בדין אם ישראל אם אומות העכו"ם. כיון שבא החג כל ישראל נוטלים את לולביהן ומקלסין

לצדיקו של עולם כמי שבא ונוצח ויודעין שישראל זוכין בדין. הוי 'אמרו צדיק כי טוב' - מדרש תהילים, קיח

17 - 'ואת זרעך מארץ שִׁבְיָם' מגליא ומאספמיא ומחברותיה, 'ושב יעקב' מבבל, 'ושקט' ממדי, 'ושאנן' מיון, 'ואין מחריד מאדום, (יא) 'כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיך שמה', אומות העולם שהן מכלין את שדותיהן 'אעשה כלה', 'ואותך לא אעשה כלה' אבל ישראל שאין מכלים שדותיהם כמה דאת אמר (ויקרא כג, כב) 'לא תכלה פאת שדך' לא אעשה כלה. 'ויסרתיך למשפט' מייסרך ביסורין בעוה"ז כדי לנקותך מעונותיך לעתיד לבא אימתי '**בחדש השביעי**' - ויקרא רבה כט, ב

18 - כך ישראל עתידין לעמוד בדין לפני הקב"ה והם מתייראין ומלאכי השרת אומרים להם אל תתייראו, בן עירכם הוא שנאמר (ישעיה מה יג) 'הוא יבנה עירי וגלותי ישלח'. וחזרו ואמרו להם אל תיראו מן הדין, אין אתם מכירים אותו קרובכם הוא (תהלים קמח, יד) 'לבני ישראל עם קרובו הללויה'. ושבו ואמרו להם אל תיראו מן הדין, אחיכם הוא (שם קכב, ח) 'למען אחי ורעי'. וביותר שהוא אביכם, שנאמר (דברים לב ו) 'הלא הוא אביך קנך', וכן הוא אומר (שם ד, ז) 'ומי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים', שמזכה אותנו לדין כמה דאמר (ישעיה מח, יב) 'ישראל מקוראי' - משרד תהילים, קיח

סיפור לשבת

לכף זכות לכף זכות

כך כתב אלי פלוני נכבד:

בתקופה האחרונה קרה והדפסתי מודעה מיוחדת ומושקעת בנושא מסוים, מודעה ארוכה ורבת מילים אשר קוראת לציבור להתעורר בנושא חשוב כלשהו ברוח הימים. רציתי לזכות את הציבור ולכן ביקשתי מאחד ממכריי שיתלה את המודעה בבית הכנסת השכונתי המרכזי, בו כל בני קהילתנו מתפללים יום־יום.

הלה אכן טיפל ותלה במסירות את המודעה במקום הבולט לעין. כשהגעתי לבית־הכנסת בערבו של יום וחיפשתי את המודעה... לא מצאתיה. הוי אומר: המודעה נתלשה, במזיד או בשוגג.

יש לי גישה אל מערך המצלמות של בית־הכנסת, נכנסתי אל המערך ובדקתי היטב אחר השתלשלות מסכת חיי המודעה.

ראיתי כיצד ידידי תולה אותה, בדבק סלוטייפ עבה, ראיתי גם עוברים ושבים הנעצרים נוכח המודעה ובולעים את מילותיה ואת תוכנה, ואז ראיתי אותו...

אחד ממתפללי בית־הכנסת המשמש כשוליה לגבאי הראשי. הוא מגיע, עיניו צדות את המודעה, הוא ניגש אליה ומקלף אותה מהקיר.

הנה נמצא האשם!

תחילה השתוקקתי לגזור את קטע התיעוד מהמצלמות ולהפיץ אותו, לחנך כדבעי את אותו תולש. ברגע שלאחר מכן נזכרתי בחובה שהציב התנא לפתחנו: הוי דן את כל האדם לכף זכות. בחרתי להתאפק ולהמתין לראות כיצד יתפתחו הדברים.

אולי אפילו אפנה אליו ואעמת אותו עם העובדות המצולמות.

הוא הקדים אותי...

בבוקר הוא ניגש אליי מיוזמתו ואמר לי: "חשוב לי לעדכן אותך שאני הוא שקילפתי אתמול את המודעה שלך מהקיר.

וכמובן להתנצל על כך. פשוט כחלק מתפקידיי כאן – הוא האחריות על הניקיון והתברואה. מזה זמן ארוך שאני מסביר לאנשים לא לתלות מודעות בדבק סלוטייפ שמותיר סימנים מכוערים על הקרמיקה המצפה את הקיר. ראיתי שתלית את המודעה בדבק סלוטייפ ולא בדבק נייר ולכן קילפתי אותה, בעדינות, והלכתי לתור אחר דבק נייר, להדביק את המודעה בחזרה. אבל כשחזרתי... היא כבר לא היתה. כנראה מישהו לקח אותה".

(הרב יקותיאל יהודה גנזל - המבשר)

שביבים / שאול שיף

שבע מאות ושלושים חסדים

מעשה באברך תלמיד חכם המתפרנס בדחקות, שערך בערב ראש השנה ברית לבנו הנולד למזל טוב. בשמחה השתתף דודו של האברך המוכר כיהודי אמיד בעל נכסים רבים ועסקים מסועפים. הדוד העשיר התכבד לשאת דרשה, ומאחר שהברית נערכה בערב ראש השנה, הוא בחר להתמקד במאמר חז"ל: "תכלה שנה וקללותיה" (מגילה לא ע"ב). בדבריו עודד הדוד את משתתפי הברית להעתיר בתפילה, שתכלנה כל הצרות שהתרגשו על כלל ישראל במשך השנה שחלפה.

לאחר שהדוד סיים את דרשתו, קם אחיינו האברך בעל הברית והכריז: "מחילה מכבודו של דודי היקר, אבל אינני מבין את דבריו. מדוע עלינו להתמקד ב'תכלה שנה וקללותיה'? וכי אלו קללות הוטלו עלינו במהלך השנה שחלפה? הרי היתה זו שנה מלאה בכל טוב וגדושה בחסדי הבורא יתברך. במקום להתמקד בקללות עלינו להתמקד בברכות שהקב"ה מרעיף עלינו. הבה ונכיר טובה לה' על כל הטובות שעשה לנו ועושה לנו. הבה ונודה לבורא על הולדת התינוק ועל כל שאר החסדים שהשפיע עלינו במשך השנה האחרונה".

לאחר הברית ניגש הדוד העשיר לאחיינו האברך ואמר לו בהתפעלות: "איך הצלחת להגיע לרמה כה גבוהה של הכרת הטוב לקב"ה? איך יתכן שאני כגביר בעל נכסים מתמקד בצרות ובקללות, ואילו אתה כאברך המתפרנס בדחקות מתמקד בחסדים ובטובות של הבורא יתברך?"

תשובתו של האברך היתה מאלפת ומרוממת: "אספר לך מה קרה. בשנה שעברה לפני ראש השנה, אני ורעייתי קיבלנו על עצמנו קבלה יוצאת דופן. הקבלה שקיבלנו היתה לקנות ספר ריק ולכתוב בכל יום שני חסדים שהקב"ה עשה לנו במהלך היממה שחלפה. במשך שנה שלמה התמדנו בקבלה וכתבנו בכל יום שני מאורעות של חסד או השגחה פרטית שחווינו על בשרנו. לפני הברית עיינתי בספר שכתבנו ומצאתי שבע מאות ושלושים חסדים שהקב"ה עשה איתנו במהלך השנה האחרונה. תגיד לי אתה דודי היקר! איך אפשר לראות בחוש כל כך הרבה חסדים בלי להתמלא בהכרת הטוב כלפי הקב"ה? איך אפשר להתמקד בצרות ובקללות כשרואים בעין כיצד הקב"ה מרעיף עלינו טובות וברכות עד בלי גבול?!"

עבודת ה' בנויה על הכרת הטוב ושימת לב תמידית לחסדי הבורא. רק כשמתבוננים בשפע

הטובות והברכות שהקב"ה מרעיף עלינו מידי יום, הלב מתעורר ומתלהט באהבה עצומה לה' יתברך.

(רבי יעקב שיש שליט"א -לרומם)

לעולם לא מאוחר מידי!

לפני שלושה שבועות הייתי בבית החולים איכילוב. אצל קרוב משפחה גילו את המחלה, ה' ישמור, והוא עבר ניתוח מאד מסובך ומסוכן. שלושה פרופסורים ידועי שם הוצרכו לעבוד שם יחד, בניתוח הזה. המתח של כל המשפחה היה נורא. כולנו התפללנו בבכיות גדולות, מעומק הלב. ברוך ה', בניסי ניסים הניתוח עבר בהצלחה. לאחר מספר ימים, החולה התחיל להתאושש, וכבר היה באפשרותו לקבל מבקרים. בני המשפחה - אחים, בנים ונכדים - רצו כולם לבוא לבקר אצלו, וגם אברכי הכולל שאלו אם יוכלו לבוא. חשבתי שהוא ישמח אם יעשו אצלו מעין מסיבת הודיה לה'. ביקשתי מהאחות הראשית רשות להביא אורגן ולארגן קצת שירה וריקודים. "זה מצוין!" היא אמרה. "פה, במחלקה האונקולוגית, כל כך קשה. יש המון כאב וסבל. אדרבה, תעשו לנו שמח". היא הציעה שנעשה את מסיבת ההודיה בלובי. הגיעו ארבעים וחמישה איש, עם אורגן. פתחו שולחן ופרשו מפה. החולה ירד מהמיטה, הגיע ללובי, וישב ליד השולחן הערוך בטוב טעם. זה היה טוב מאד בשבילו, לצאת מהאווירה של החולי. ארבעים וחמישה איש שרו ביחד, בנעימות גדולה, שירי רגש ופיוטים מהסליחות. כל הזמן הצטרפו אלינו עוד ועוד אנשים. עוד חולה שמע מחדרו את הצלילים, ובא. עוד אחות, שהיתה לה הפסקה קצרה, הגיעה לשמוע ולראות. הגיעו מהקומה למעלה, ומהקומה למטה. הלובי התמלא. הבאנו עוד ספסלים ועוד כסאות. האווירה היתה מרוממת. באותו חדר, שבו היה מאושפז 'בעל השמחה', שכב אדם זקן. הזמנו אותו, כמובן, לבוא ולהצטרף אלינו, אבל בתחילה הוא סירב. ראינו שהוא נלחם עם עצמו. האדם הזה רצה לבוא איתנו, אבל משהו הפריע לו. כאשר כבר ישבנו בלובי ושרנו, הבחנו בו מבעד לפתח. הוא הלך הלוך וחזור, ורק לאחר זמן החליט להיכנס ולשבת. באותו שלב שרנו "היום הרת עולם", ואחר כך התחלנו לשיר "אבינו מלכנו חננו ועננו". מיד כשהתחלנו "אבינו מלכנו", הזקן התחיל לבכות. מישהו מייד ניגש אליו. אולי הוא צריך עזרה, אולי כואב לו משהו, אולי הוא רוצה שיזעיקו את האחות, אחרי הכל הוא חולה בבית חולים... "תמשיכו, תמשיכו לשיר", הוא מבקש תוך כדי בכי. ממשיכים לשיר, ברגש ובלהט. פתאום נכנסת איזו אישה, ואומרת בכעס: "למה אתם עושים פה רעש? מנגנים פה?! אני לא מסכימה!" האיש הזקן פנה אליה, ואמר: "אל תפריעי! יש בעולם עוד אנשים חוץ ממך, ואנחנו רוצים לשמוע... מפריע לך? תלכי לחדר שלך, שם לא תשמעי את השירים!" היא הסתלקה מייד, אבל אנחנו חששנו להפריע, ולכן הזדרזנו לסיים. לאחר שהסתיימה המסיבה, ניגשתי אל האדם הזקן. רציתי להבין, מדוע לא רצה בתחילה להצטרף אלינו, ומדוע בכה בעת ששרנו.

הוא סיפר לי: "בילדותי הייתי שומר תורה ומצוות, גם למדתי בישיבה מאד ידועה. בגיל עשרים וארבע עזבתי את הישיבה, ובהדרגה התדרדרתי, עד שפרקתי עול לחלוטין ר"ל, ונעשיתי מחלל שבת, אוכל נבלות וטריפות. יש לי שלושה בנים, שדאגתי להם היטב. כלום לא מנעתי מהם, השפעתי עליהם כל מה שיכולתי, ויותר ממה שיכולתי. כיום, הם בוגרים ואני קשיש. הם מתייחסים אלי די בסדר, אבל לא יותר מזה... האמת היא, שאני די בודד בעולם. הקרוב שלך, שמאושפז יחד איתי בחדר, הוא בערך בן גילי. אני קינאתי בו. יש לו עשרה ילדים, מסורים ואוהבים. אני רואה אותם באים, שוהים לידו, לא עוזבים אותו לרגע. אני רואה את הנכדים מגיעים, מתייחסים אליו באהבה, לא בקרירות נימוסית או בבוז, כמו

שהנכד שלי מתייחס אלי. כאשר באתם לשיר פה, היססתי אם להצטרף. לא רציתי לחזור לזיכרונות. אבל הזיכרונות היו חזקים ממני. באתי וישבתי איתכם. הרגשתי כאילו אני חוזר להיות בחור ישיבה. רציתי מאד להמשיך לשמוע את הניגונים של ראש השנה, חשתי שמשהו בי מתעורר, ופתאום הבנתי - אני רוצה לחזור בתשובה! אבל אז נכנסה האישה ההיא, וקטעה את הכול. רציתי לחזור בתשובה, ומן השמיים עכבו, ולא נתנו לי להמשיך להתעורר... אני יודע, זה מגיע לי. ברחתי, התעקשתי למרוד, והתעקשתי לא לשוב. עכשיו, כשאני רוצה - לא נותנים לי לשוב."

"תמיד אפשר לשוב!" אמרתי לו. "תמיד הקב"ה מצפה לאדם, ומוכן לקבל אותו באהבה!" הוא הביט בי, מהסס האם לקבל את דברי. "תדע לך, שלימדת אותי עכשיו מוסר מאד חשוב", אמרתי לו. "לימדת אותי, שאנחנו צריכים לזכור להגיד תודה לה' על שאנחנו יכולים לחזור בתשובה. "היכולת לחזור בתשובה היא זכות. התשובה היא מתנה יקרה שהקב"ה נותן לנו. אנחנו צריכים לומר על זה תודה, ולשמוח בזכות הזאת. ודע לך, שהשל"ה הקדוש כבר מלמד אותנו, שכל אחד מאיתנו יכול לחזור בתשובה, גם אם הרשיע שנים רבות. מאחר ולמדת בנעוריך, ודאי ידועים לך דברי חז"ל "כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ מצא", ודורש על כך השל"ה הקדוש: אם נראה לך, שהקב"ה אומר לך, כביכול, 'צא - אין לך סיכויים, לא אקבל את תשובתך', דע שרק ניסיון הוא. אל תצא! אל תתייאש! עמוד בניסיון, ודע שהקב"ה תמיד אוהב אותך וחפץ בתשובתך!"

לכל אחד מאיתנו ניתנה הזכות היקרה לחזור בתשובה. אנחנו צריכים לנצל את הזכות הזאת כראוי, ולדעת להודות על הזכות ולשמוח בה.

(רבי גואל אלקריף שליט"א דורש טוב ימים נוראים)

בעל כרחיה דאדון

רבם ומאורם של ישראל, ה'בית הלוי' זצ"ל, היה רב בעיר הגדולה סלוצק במשך עשר שנים. בנו מספר כי הוא עזב את העיר בעקבות מעשה שארע:

באותה התקופה החלה המודרניזציה להתגבר. ל'גבירים המתחדשים' כבר 'לא התאים' לשלוח את ילדיהם ל'חיידרים המיושנים', והחלו לשלוח אותם לבתי ספר מודרניים. בנו של אחד הגבירים הגיע למצוות. הגביר התכונן לערוך לו סעודה מפוארת, וכדי 'להשלים את התמונה' הוא נכנס למעונו של ה'בית הלוי' להזמינו להשתתף בסעודה. שאל אותו ה'בית הלוי': "באיזו סוגיה ידרוש הבחור, נער בר המצוה?" הגביר התבלבל לגמרי... בבית ספר של בנו לא ממש לומדים סוגיות... הוא השיב ואמר: "כבוד הרב יודע! הילדים של היום הם לא הילדים של פעם... הילדים של היום כבר לא אומרים פלפול בבר מצוה שלהם"... נענה ה'בית הלוי' ואמר לגביר: "אם הנער לא דורש בדברי תורה - הרי זה 'מושב לצים', ואינני הולך למקום שכזה". האבא ניסה לשכנע את הרב: "אין אדם טורח בסעודה ומפסידה! ערכנו סעודה שלמה, ישתתפו בה אנשים חשובים, וכולם מחכים שהרב יבוא". אך הרב נשאר בשלו: "זה לא נקרא בר מצוה! כולם יאכלו וישתו ולא יגידו דברי תורה? לכזאת בר מצוה אני לא הולך". והנה בעוד השניים מדברים, הגיע אדם נוסף, עני ואביון, ביחד עם בנו, לבקש ברכה מהרב לרגל היכנסו של הנער לעול תורה ומצוות. האיש לא התכונן להטריח את הרב להשתתף בשמחה. כל כוונתו היתה, כאמור, רק לבקש את ברכת הרב. האיש האזין לשיחה של הרב עם הגביר, ולפתע אזר אומץ ושאל: "אולי יכול הרב לבוא להשתתף בשמחה שלנו. בני, נער בר המצוה, הכין פלפול ארוך, ולכבוד גדול יהיה לנו אם יטרח הרב ויבוא לשמחתנו, ואף יאזין לדברי התורה שיאמר הבן".

נענה ה'בית הלוי' על אתר ואמר: "אליכם, בע"ה, אבוא! ילד שלומד בחיידר תורה, ואומר דברי תורה - אבוא להשתתף בשמחתו!"

הגביר ראה, שמע ונדהם - "אלי - הוא לא בא, ולשלעפער הזה - כן"... הוא מיהר לספר לחבריו מה שהרב 'עולל' לו: "מילא אם הרב לא היה הולך בכלל לבר מצוה - ניחא, אבל אליו כן ואלי לא, רק מכיוון שבנו לומד בחיידר, ובני לא - דבר כזה לא מתקבל עלהדעת", אמר. הוא החליט לנקום ברב! בהיותו גביר בעל השפעה רבה בעיר, פנה לבעל האכסניה בה התגורר הרב, והורה לו באופן חד משמעי להוציא את הרב מביתו. במקביל הוציא הודעה לכל בעלי הבתים שבעיר, לבל יהינו להשכיר את דירותיהם לרב! בעל האכסניה נאלץ בעל כורחו, להודיע לרב על הצורך לפנות את האכסניה. הרב הבין למצוקתו והרגיע אותו: "אני מבין אותך, אתה חייב לשמוע בקולו של הגביר. אם לא תשמע לדבריו עלול אתה למצוא את עצמך ללא פרנסה, ללא פת לחם". הרב ניסה למצוא מקום מגורים אחר, ומשנתקל שוב ושוב בסירוב, הבין את שעולל לו הגביר...

והנה מושל העיר, גוי מבטן ומלידה, שהעריך מאד את הרב, שמע את כל הסיפור ואמר לרב: "אני אתן לך דירה מפוארת חינם אין כסף, ובלבד שתישאר עמנו בעירנו". אך ה'בית הלוי' חשש שמא יהיה בזה חילול השם ועזב את העיר. בצורה שכזאת קיים ה'בית הלוי' את ה"ולא תחניפו". הוא לא נרתע להשמיע את דעתו הברורה, דעת תורה, באזניו של הגביר, ואף אם הדבר יהיה כרוך באיבוד מקום המגורים.

(יחי ראובן)

בביאור חלקי מצוות התשובה

/ הרב שמעון ממן שליט"א

"ושבת עד ה"א ושמעת בקולו... ומל ה"א את לבבך ואת לבב זרעך... ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את כל מצוותיו אשר אנכי מצוך היום". שואל רבנו אור החיים הקדוש, מהו כפילות הלשון במקראות כאן. אשר כידוע נאמר כאן מצות התשובה, וכבר כתב "ושבת עד ה"א ושמעת בקולו" ומה ראתה התורה שוב לומר "ומל ה"א את לבבך ואת לבב זרעך"? ושוב אמרה התורה "ואתה תשוב ושמעת בקול ה'...?

ומבאר ע"פ מה שפירש לעיל, שישנם שלשה כללים במצוות ה'. הראשון הוא לימוד התורה הקדושה, השנית שמירת מצוות לא תעשה, והשלישית קיום מצוות עשה. ולזה כוונה תורתנו הקדושה כאן בענין מצות התשובה, כנגד לימוד התורה כתבה התורה "ושבת עד ה"א ושמעת בקולו" שהוא תלמוד תורה. שכן החלק הראשון של בעל התשובה הוא ללמוד תורה, שמתוך המאור שבה חוזר בתשובה. וסיים הכתוב "ושב ה"א את שבותך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה"א שמה..."., כי בזכות לימוד התורה יהיו ישראל נגאלים.

וכנגד החלק השני של שמירת מצוות לא תעשה אמר "ומל ה"א את לבבך ואת לבב זרעך" כידוע שעורלת הלב הוא עשות רשע ואהבת הרשע, שלב האדם מחמד אותו. וה' יטהר את הלב של כל אחד ואחד מבני ישראל, לנטות אחר הטוב והרצוי בעיני השי"ת. וייחד לנו שכר עבור זה, שכל הקללות יחזרו על אויבנו ושונאינו. כי אע"פ שמל את לבבינו לעובדו, עדיין אינו מספיק. אלא צריך כל אחד להתאמץ מצדו, להיות פורש לגמרי מן הרע.

וכנגד החלק השלישי שהוא קיום מצוות עשה אמר "ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את כל מצוותיו..." דהיינו כל מצוות עשה הכתובים בתורה. ושכרו בצדו "והותירך ה"א בכל מעשה ידך ... לטובה...".

ובביאור הדברים נראה, ששלושת חלקי התשובה הנ"ל כרוכים זה אחר זה, וכל בעל תשובה צריך ליישם אותם כדי להשלים את מצות התשובה. שכן אמרו חז"ל על חודש אלול המסוגל לתשובה, שראשי תיבות "אלול" אני לדודי ודודי לי" להורות על ענין התשובה, הרצויה והמסוגלת מאד בחודש זה. ובכל זאת הקדים לומר "אני לדודי", ללמדנו שתחילה צריך האדם להתקרב לבורא עולם, ואז "ודודי לי" בורא עולם יראה לי חיבה יתירה ויקרב אותי אליו, שכן אמרו מקום שבעלי תשובה עומדים, אפילו צדיקים גמורים אינם עומדים. שתכלית בעל התשובה לא רק להתנקות מן החטא, אלא להתעלות ולהשיג מדריגה גבוהה יותר ממה שהיה קודם החטא.

וכן כאן בפסוקי התשובה, ראשית כל הוזכר ענין התעוררות של בני ישראל לשוב אל ה', שנאמר "ושבת עד ה"א ושמעת בקולו". ועל כורחך אותה התעוררות אינה אלא ע"י לימוד התורה הקדושה, אשר בה כתוב שהגלות וכל הפורענות באה על עזבם את התורה ומצוותיה. ועל ידי לימוד התורה באה לו ההכרה הזאת, וכמו כן כתוב "והיה כי יבואו אליך כל הדברים האלה... והשבות אל לבבך...". ואחר כך "ומל ה"א את לבבך..."., מידה כנגד מידה, כיון שהיתה התעוררות הלב מצדך, יוסיף ה' לטהר ולזכך את עורלת הלב, לבל יהיה נוטה אחר הרע כבתחילה. וממילא כל הקללות יהפכו אל אוייביך ושונאיך, ובזה תתגלה אהבת ה' אלינו. אז נזכה להשיג את החלק השלישי בתשובה, לשמור את כל מצוות עשה שבתורה לעשות נחת רוח לה'. ובזה נשלם מעלת התשובה, וכמו שסיימה כאן התורה "כי תשוב אל ה"א בכל לבבך ובכל נפשך".

יה"ר שיזכנו השי"ת לתשובה שלימה, ובקרוב לצאת מן הגלות לגאולה השלימה בב"א.

"את הישיבה מנהלים ראש הישיבה והרמי"ם"

מספר הרב אמנון שוגרמן , ראש ישיבת ההסדר חיספין שברמת הגולן: שנים רבות אני משמש כראש ישיבת הגולן בחיספין. הישיבה קיימת עשרות שנים, ובכל מחזור לומדים מאות תלמידים. כמו בכל ישיבה, יש לנו צוות רבנים מלמדים, ואני מתייעץ אתם ומקבל את עצותיהם לגבי התלמידים הראויים ללמוד בישיבה ואלה שצריכים ללמוד במקומות אחרים.

היה לנו מקרה של תלמיד שלא למד. הוא התנהג בצורה שלא הצדיקה את שהייתו בישיבה, לא ניצל את זמנו ללימוד תורה, ובכך הזיק גם לעצמו וגם לתלמידים האחרים. על כן, בישיבה שקיימו חברי המלמדים, הוחלט להציע לו ללכת למקום אחר.

הבחור לא הסכים עם ההחלטה שלנו. הוא פנה לאחד הרבנים המקובלים המפורסמים, וחזר אלינו עם מכתב מאותו מקובל האומר שאסור להוציא את אותו תלמיד מהישיבה, ואסון יקרה לכל מי שיהיה מעורב בהוצאתו ממנה. הדבר הפליא אותנו. אותו חכם מקובל לא שאל מה הן הסיבות שגרמו לנו לקבל את אותה החלטה, והרי הכלל הראשון של כל נושא הלכתי מסוג זה הוא "שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק". הרב הפוסק צריך לשמוע את שני הצדדים ביחד, ולא להחליט על סמך דברים של צד אחד בלבד.

באופן רגיל לא היינו צריכים להתחשב כלל בדעתו. אבל ה"ברכות" שהוא בירך בהן את הרבנים המלמדים בישיבה גרמו לנו לפנות לרב מרדכי אליהו זצ"ל כדי לשאול מה לעשות. ידענו כולנו שהרה"ג מרדכי אליהו הוא מקובל גדול בעצמו. עוד ידענו כולנו, שהרב נוהג בכל מעשיו על-פי ההלכה וה"שולחן ערוך".

התקשרתי לרב אליהו תוך כדי ישיבת צוות הר"מים בישיבה, והשיחה הושמעה לנוכחים באמצעות רמקול. הוא שמע את הדברים בטלפון, וניכר היה בקולו שהוא נסער ביותר. לאחר מכן הוא אמר לכולם: "את הישיבה מנהלים ראש הישיבה והר"מים, ולא מקובלים מבחוץ. תעשו מה שנראה לכם שהוא טובת הישיבה". הגיבוי המוחלט שקיבלתי להחלטתי ולהחלטת הר"מים, לימד אותי מה הוא הפירוש האמיתי של מידת הענווה. ■

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net